

Několik vět ústavního soudce

Ústava je nejdůležitější zákon země a její znalost je významným stavebním kamenem vztahu občana k jeho státu. V naší zemi tvoří základ ústavního pořádku Ústava České republiky z 16. prosince 1992 a Listina základních práv a svobod z 9. ledna 1991. Ústava stanovuje, jakými formami a způsoby vykonává lid naší republiky státní moc a jak je tato státní moc limitována principem dělby moci, brzdami a protiváhami. Listina zase určuje nedotknutelnou sféru svobody každého jednotlivce, kterou musí státní moc respektovat. Lukáš Lev Červinka, který se ústavnímu právu dlouhodobě věnuje, měl vynikající nápad přiblížit tyto dva klíčové polistopadové dokumenty výtvarnou formou. I realizace tohoto nápadu je velmi zdařilá a snad přispěje k tomu, že Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod budou v naší společnosti více známy, více diskutovány a třeba i více ceněny.

prof. Jan Wintř

Úvodní slovo

Zabředáváte do ústavního (ne)pořádku. Mějte se na pozoru, poněvadž se může klidně stát, že se vám to dokonce bude líbit. Nemá cenu vám lhát, jinak – a rozhodně ne lépe – to říci nelze.

Není právě obvyklé psát k ústavě úvodní slovo, avšak jelikož jsme doposud ještě žádnou ústavu nepsali, snad nám to kolegové ústavopisci odpustí. Pravdou je, že většina ústav úvodní slovo nepotřebuje, protože je všem jasné, proč byla ústava napsána a co s ní čtenář může či má dělat... Když nad tím teď však přemýšlíme, říkáme si, že by možná zákonům neuškodilo, pokud by je doprovázelo vysvětlení, proč že vlastně vznikly a k čemu mají sloužit. Ona samozřejmě taková vysvětlení existují – říká se jim *důvodové zprávy* – nicméně ta bývají obvykle ještě méně srozumitelná než zákon sám. Čestnou výjimkou je důvodová zpráva třeba právě k Ústavě ČR, která je psána nezvykle srozumitelně. Mohli bychom říci, že až neprávěm jazykem. Možná je to tím, že se na ni zapomnělo a byla napsána narychlo přes víkend, možná tím, že ji nepsal žádný výbor či komise učených profesorů ústavního práva, ale „jen“ mladý tajemník se svou asistentkou. Ať tak či tak, my jsme se rozhodli tomuto (ne)pořádkému vydání Ústavy a Listiny krátké úvodní slovo sepsat.

Ústavní (ne)pořádek v obrazech svádí dohromady dva nejdůležitější zákony naší země, a sice Ústavu ČR a Listinu základních práv a svobod, což by samo o sobě nebylo nijak překvapivé, jelikož se obvykle v tištěné podobě vydávají bok po boku. Toto jejich zavedené partnerství je však okořeněno *komiksovými ilustracemi*, které doprovázejí každý článek Ústavy a Listiny a vysvětlují jeho hlavní myšlenku. Na místech, kde jsme našli něco obzvláště zajímavého (nebo zapeklitého), jsme se rozhodli vepsat vlastní doprovodné poznámky. Snažili jsme se ale být zdrženliví a ponechat na okrajích ještě dost místa pro vaše vlastní glosy, jelikož je to koneckonců vaše Ústava a Listina a my věříme, že k nim také budete mít co říct.

Oba právní texty jsou texty živé, nejsou vytesány do kamene – mimo jiné i proto, že tisk je dnes o poznání levnější –, a tudíž do nich neváhejte vpisovat své myšlenky a otázky či podtrhávat, co budete považovat za důležité (to, co vám přijde nedůležité, však přece jen doporučujeme neškrtnat). Samozřejmě jsme vám také nechali i dost prostoru pro vaše vlastní ilustrace.

V rámci spolku Hermeniculum a s nemalou pomocí kreslířů Karla Jerieho a Václava Šlajcha jsme připravili Ústavu s Listinou, kterou, věříme, bude radost číst doma, ale která bude sloužit i jako pomocník při výuce na školách. Rozhodně se však nejedná o poslední kapitolu našeho ústavního dobrodružství. V Hermeniculu již nyní pracujeme na jeho pokračování, o němž se můžete průběžně dozvídat na www.hermeniculum.eu.

Mohli bychom využít této příležitosti, abychom vám sdělili, jak je pro demokracii důležité, aby měl lid blízký a vřelý vztah ke své ústavě, nicméně žádné takové ponaučení vám stejně krásu Ústavy a Listiny neukáže a ani vám po jeho přečtení Ústava s Listinou bližší nebudou. Zamilovat si je můžete jen tehdy, jestliže se vám podaří překonat přirozený uspávací účinek právních textů. To lze jen tak, že je přestanete považovat za texty ke čtení a přijmete je za partnera, s kterým je třeba diskutovat a někdy možná i zuřivě nesouhlasit.

Pokud tedy chcete vědět, jak celé naše české ústavní dobrodružství začalo a jak jsme vlastně k naší ústavě přišli, nezbyvá než otočit na komiks na další straně...

Lukáš a Ludmila Červinkovi

Komiks pojednává jen o zrodu Ústavy, poněvadž Listinu jsme zdědili po ČSFR.

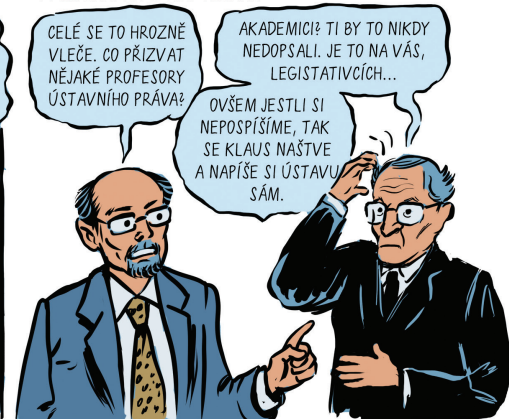
Komiks o tvorbě Ústavy ČR

PO DLOUHÝCH MINUTÁCH OBECNĚ DEBATY SE OZVAL MILOSLAV VÝBORNÝ.

PO JEDNÁNÍ NA ÚŘADU VLÁDY...

Ústava České republiky

Česká národní rada se usnesla na tomto ústavním zákoně

Preambule

My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku,
v čase obnovy samostatného českého státu,
věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí
Koruny české i státnosti československé,
odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku
v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody
jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů,
kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým ← *Společenská*
a zodpovědnosti vůči celku, *solidarita.*
jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě
k lidským právům a na zásadách občanské společnosti,
jako součást rodiny evropských a světových demokracií,
odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní
a kulturní, hmotné a duchovní bohatství,
odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu,
prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců
přijímáme tuto Ústavu České republiky

Článek 30

(1) Pro vyšetření věci veřejného zájmu může Poslanecká sněmovna zřídit vyšetřovací komisi, navrhne-li to nejméně pětina poslanců.

(2) Řízení před komisí upraví zákon.

Jednací řád
Poslanecké sněmovny.

Vyšetřovací komise však nemá pravomoc nikoho obvinít nebo soudit, to je úkolem státního zastupitelství a nezávislých soudů.

Článek 57

(1) Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu. ----- Viz čl. 19.

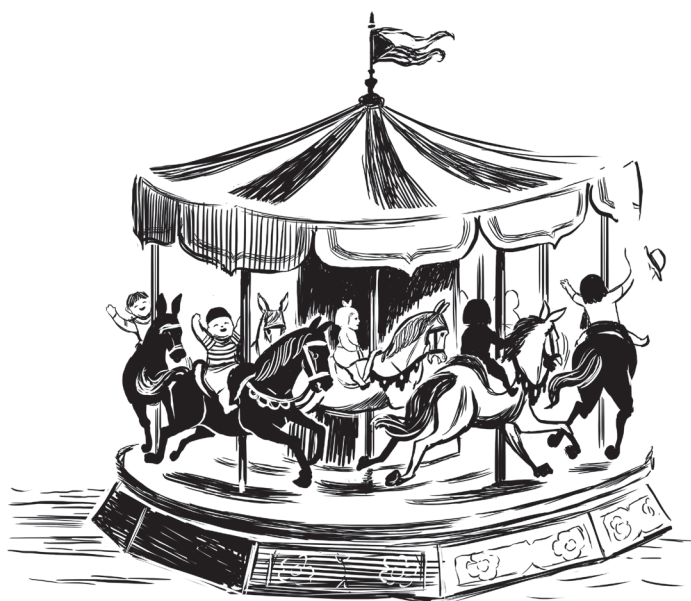
(2) Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.

Historická ochrana před diktátory – třeba T. G. M. byl však prezidentem čtyřikrát za sebou.

Článek 58

Další podmínky výkonu volebního práva při volbě prezidenta republiky, jakož i podrobnosti navrhování kandidátů na funkci prezidenta republiky, vyhlášení a provádění volby prezidenta republiky a vyhlášení jejího výsledku a soudní přezkum stanoví zákon.

Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky.

ŘEKLO SE
DVAKRÁT
A DOST!

Listina základních práv a svobod

Český parlament v rámci ČSFR v roce 1992.

Předsednictvo České národní rady se usneslo takto:

Předsednictvo České národní rady vyhláší
LISTINU ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD
jako součást ústavního pořádku České republiky.

Uhde v.r. ----- Předseda ČNR.

Federální parlament ČSFR.
Česká republika přejala Listinu
z dob federace. Od té doby byla
změněna jen dvakrát
(např. právo na důstojný
v letech 1998 a 2021).

Listina základních práv a svobod

Práva, která má každý „jen“
proto, že je člověkem. Stát mu
je nedává ani nemůže vzít,
má je pouze za úkol chránit
(např. právo na důstojný
život).

Federální shromáždění na základě návrhů
České národní rady a Slovenské národní rady,
uznávajíc neporušitelnost přirozených práv člověka,
práv občana a svrchovanost zákona, navazujíc -----
na obecně sdílené hodnoty lidství a na demokratické
a samosprávné tradice našich národů, pamětlivo
trpkých zkušeností z dob, kdy lidská práva a základní
svobody byly v naší vlasti potlačovány, vkládajíc
naděje do zabezpečení těchto práv společným
úsilím všech svobodných národů, vycházejíc z práva
českého národa a slovenského národa na sebeurčení,
připomínajíc si svůj díl odpovědnosti vůči budoucím
generacím za osud veškerého lidstva na Zemi
a vyjadřujíc vůli, aby se Česká a Slovenská
Federativní Republika důstojně zařadila mezi státy,
jež tyto hodnoty ctí, usneslo se na této
Listině základních práv a svobod:

Stát zákony
jak vytváří,
tak se jimi musí
sám řídit.

Práva, která získáváme
tím, že jsme občany ČR
(např. právo volit).

